

Tlač a informácie

Súdny dvor Európskej únie
TLAČOVÉ KOMUNIKÉ č. 190/21
V Luxemburgu 26. októbra 2021

Rozsudok vo veci C-109/20
PL Holdings

Právo Únie zakazuje, aby členský štát uzavrel rozhodcovskú dohodu, ktorá má rovnaký obsah ako neplatná rozhodcovská doložka nachádzajúca sa v bilaterálnej investičnej zmluve medzi členskými štátmi

Vnútroštátny súd je teda povinný zrušiť rozhodcovský rozsudok vydaný na základe takejto rozhodcovskej dohody

V roku 2013 boli spoločnosti PL Holdings, založenej podľa luxemburského práva, odňaté hlasovacie práva spojené s podielmi v poľskej banke a bol nariadený ich nútený predaj. PL Holdings s týmto rozhodnutím prijatým Komisja Nadzoru Finansowego (Komisia pre dohľad nad finančným trhom) nesúhlasila a rozhodla sa začať rozhodcovské konanie proti Poľsku. Na tento účel sa PL Holdings, opierajúc sa o bilaterálnu investičnú zmluvu (BIT) uzatvorenú v roku 1987 medzi Belgickom a Luxemburskom na jednej strane a Poľskom¹ na druhej strane, obrátila na rozhodcovský súd v súlade s rozhodcovskou doložkou uvedenou v tejto zmluve.²

Dvomi rozsudkami z 28. júna a 28. septembra 2017 dospel rozhodcovský súd k záveru, že má právomoc rozhodovať o dotknutom spore, konštatoval, že Poľsko porušilo svoje povinnosti vyplývajúce z BIT, a uložil mu povinnosť uhradiť spoločnosti PL Holdings náhradu škody spolu s úrokmi.

Žaloba, ktorou sa Poľsko na Svea hovrätt (Odvolací súd so sídlom v Štokholme, Švédsko) domáhalo zrušenia rozhodcovských rozsudkov, bola zamietnutá. Tento súd najmä rozhodol, že aj keď je rozhodcovská doložka uvedená v BIT, podľa ktorej musí byť spor týkajúci sa tejto zmluvy rozhodnutý rozhodcovským orgánom, neplatná, nebráni táto neplatnosť členskému štátu a investorovi z iného členského štátu uzatvoriť v neskoršom štádiu rozhodcovskú dohodu *ad hoc* na účely vyriešenia tohto sporu.

Högsta domstolen (Najvyšší súd, Švédsko), ktorý rozhoduje o opravnom prostriedku podanom proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, sa rozhodol obrátiť sa na Súdny dvor, aby tento objasnil, či články 267 a 344 ZFEÚ bránia uzavretiu rozhodcovskej dohody *ad hoc* medzi účastníkmi sporu, pokiaľ má táto dohoda rovnaký obsah ako rozhodcovská doložka stanovená v BIT, ktorá je v rozpore s právom Únie.

Súdny dvor zasadiaci vo veľkej komore rozvil svoju judikatúru vyplývajúcu z rozsudku Achmea³ a rozhodol, že právo Únie zakazuje, aby členský štát takúto rozhodcovskú dohodu uzavrel.

Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor, opierajúc sa o rozsudok Achmea, v prvom rade potvrdzuje, že rozhodcovská doložka nachádzajúca sa v BIT, podľa ktorej môže investor z jedného z členských štátov v prípade sporu týkajúceho sa investícií v druhom členskom štáte, ktorý uzavrel túto BIT, začať rozhodcovské konanie proti tomuto poslednému uvedenému štátu na rozhodcovskom súde, ktorého právomoc sa tento štát zaviazal uznať, je v rozpore s právom Únie. Táto doložka totiž môže okrem zásady

¹ Dohoda medzi vládou Belgického kráľovstva a vládou Luxemburského veľkovoľvodstva na jednej strane a vládou Poľskej ľudovej republiky na strane druhej o podpore a vzájomnej ochrane investícií, podpísaná 19. mája 1987.

² Článok 9 BIZ.

³ Rozsudok zo 6. marca 2018, Achmea, [C-284/16](#) (pozri tiež [TK č. 26/18](#)).

vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi spochybníť aj zachovanie autonómnej povahy práva Únie zabezpečeného konaním o návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ. Uvedená doložka teda nie je zlučiteľná so zásadou lojálnej spolupráce zakotvenou v článku 4 ods. 3 prvom pododseku ZEÚ a ohrozuje autonómiu práva Únie zakotvenú najmä v článku 344 ZFEÚ.

Súdny dvor v druhom rade konštatuje, že umožniť členskému štátu, aby spor, ktorý sa môže týkať uplatnenia a výkladu práva Únie, predložil rozhodcovskému orgánu s rovnakými charakteristikami ako orgán upravený rozhodcovskou doložkou, ktorá je neplatná z dôvodu rozporu s právom Únie, uzavretím rozhodcovskej dohody *ad hoc* s rovnakým obsahom ako táto doložka, by v skutočnosti viedlo k obchádzaniu povinností vyplývajúcich pre tento členský štát zo Zmlúv, a najmä z vyššie citovaných článkov.

Po prvé by totiž táto rozhodcovská dohoda *ad hoc* mala vo vzťahu k sporu, v rámci ktorého bola uzavretá, rovnaké účinky, ako tie, ktoré by boli spojené s dotknutou rozhodcovskou doložkou. Dôvodom existencie tejto dohody by bolo práve nahradiť túto doložku, aby boli zachované jej účinky napriek jej neplatnosti.

Ďalej, dôsledky tohto obchádzania povinností dotknutého členského štátu by neboli menej závažné len preto, že ide o individuálny prípad. Tento právny prístup by v skutočnosti mohol byť prijatý v mnohých sporoch, ktoré by sa mohli týkať uplatnenia a výkladu práva Únie, čím by bola opakovane ohrozená autonómia tohto práva.

Navyše by každý návrh na začatie rozhodcovského konania zaslaný členskému štátu na základe neplatnej rozhodcovskej doložky mohol obsahovať rozhodcovskú ponuku a na tento členský štát by teda bolo možné hľadiť tak, že túto ponuku prijal len z dôvodu, že neuplatnil konkrétne argumenty proti existencii rozhodcovskej dohody *ad hoc*. Táto situácia by pritom mala za následok, že by boli zachované účinky záväzku, ktorý tento členský štát prijal v rozpore s právom Únie, a teda neplatného, uznať právomoc rozhodcovského orgánu, ktorému bola vec predložená.

Napokon ako z rozsudku Achmea, tak aj zo zásad prednosti práva Únie a lojálnej spolupráce vyplýva, že **členské štáty sa nielenže nemôžu zaviazat', že vyjmú zo súdneho systému Únie spory, ktoré sa môžu týkať uplatnenia a výkladu práva Únie, ale aj to, že ak je takýto spor predložený rozhodcovskému orgánu na základe záväzku, ktorý je v rozpore s uvedeným právom, sú povinné napadnúť platnosť rozhodcovskej doložky alebo rozhodcovskej dohody *ad hoc*, na základe ktorej bola vec uvedenému orgánu predložená.**⁴

Akýkoľvek pokus členského štátu napraviť neplatnosť rozhodcovskej doložky prostredníctvom zmluvy s investorom z iného členského štátu by tak bol v rozpore s touto povinnosťou napadnúť jej platnosť, a mohol by tak spôsobiť protiprávnosť samotnej príčiny tejto dohody, pretože by bol v rozpore s ustanoveniami a základnými zásadami, ktorými sa riadi právny poriadok Únie.

Súdny dvor preto dospel k záveru, že **vnútroštátny súd je povinný zrušiť rozhodcovský rozsudok vydaný na základe takejto rozhodcovskej dohody, ktorá je v rozpore s právom Únie.**

UPOZORNENIE: Návrh na začatie prejudiciálneho konania umožňuje súdom členských štátov v rámci sporu, ktorý rozhodujú, položiť Súdnemu dvoru otázky o výklade práva Únie alebo o platnosti aktu práva Únie. Súdny dvor nerozhoduje vnútroštátny spor. Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby rozhodol právnu vec v súlade s rozhodnutím Súdného dvora. Týmto rozhodnutím sú rovnako viazané ostatné vnútroštátne súdne orgány, na ktoré bol podaný návrh s podobným problémom.

⁴ Záver tiež potvrdený článkom 7 písm. b) ods. 1 dohody o ukončení bilaterálnych investičných zmlúv medzi členskými štátmi Európskej únie (Ú. v. EÚ L 169, 2020, s. 1).

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

Úplné znenie rozsudku sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA v deň vyhlásenia rozsudku.

Kontaktná osoba pre tlač: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499